

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

KA2 STRATEGIC PARTNERSHIP PROJECT n°2019-1-LT01-KA201-060726

Citizen in 31 hours

Pilsonis 31 stundā

MIGRĀCIJA

Mācību resursi

Izdevums *Pilsonis 31 stundā* ir metodisks līdzeklis ekonomikas, pilsoniskās izglītības un ētikas mācību satura apguvei starpdisciplinārā pieejā, kas izstrādāti Erasmus+ KA2 projekta *Citizen in 31 hours* ietvaros. Projekta materiāli sastāv no 10 tematiem: nevienlīdzība, nabadzība, migrācija, piesārņojums, patērētājsabiedrība, sociālie tīkli, mākslīgais intelekts, viltus ziņas, darbs, veselība. Katrā tematā ir trīs nodarbības. Katrā nodarbībā tiek aplūkota konkrēta apakštēma, kas atspoguļo personīgo vai kopienas, vai globālo perspektīvu. Katra no šīm perspektīvām ietver ekonomiskos, pilsoniskos un ētiskos aspektus.

1. NODARBĪBA

Temats: Migrācija

Problēma: Vai imigranti atņems man darbu?

EKONOMIKA: specializācija, konkurence

ĒTIKA: nacionālo atšķirību ievērošana, asimilācija / akulturācija

PILSONĪBA: emigrācijas iemesli, nacionālo kultūru daudzveidība

2. NODARBĪBA

Temats: Migrācija

Problēma: Vai mums vajadzētu atvērt savas robežas?

EKONOMIKA: darba dalīšana, valsts ekonomiskā situācija

ĒTIKA: Nesaskaņas starp tautām

PILSONĪBA: Konstitūcija, ES tiesību sistēma, rasu, etniskā un reliģiskā tolerance, mierīga līdzāspastāvēšana sabiedrībā

3. NODARBĪBA

Temats: Migrācija

Problēma: Pasaule bez robežām

EKONOMIKA: starptautiskā tirdzniecība, valstu specializācija

ĒTIKA: nācijas vērtības, dažādas reliģijas

PILSONĪBA: nacionālās, kultūras un politiskās identitātes būtība, starptautiskā solidaritāte, kultūras mantojums

Redaktors: Ineta Helmane, Agita Klempere-Sipjagina

© Latvijas Universitāte Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, 2020

1. NODARBĪBA

Temats: Migrācija

Problēma: Vai imigranti atņems man darbu?

EKONOMIKA: specializācija, konkurence

ĒTIKA: nacionālo atšķirību ievērošana, integrācija

PILSONĪBA: emigrācijas iemesli, nacionālo kultūru daudzveidība

Pamatprincipi un to definīcija.

Specializācija. Darba dalīšana, kur cilvēks koncentrējas uz vienu konkrētu jomu.

Konkurence. Situācija, kad vairāki tirgus dalībnieki (pircēji vai pārdevēji) konkurē konkrētas teritorijas tirgū par iespēju gūt peļņu (pārdevēji) vai iegādāties produktu ar vislabākajiem noteikumiem (pircēji).

Migrācija. Cilvēku pārvietošanās no vienas valsts uz citu, lai tur atrastu pastāvīgu dzīvesvietu. Imigrācija - ierasties dzīvot valstī. Emigrācija atstāt valsti, lai dzīvotu citā valstī.

Nācija. Cilvēku kopiena ar kopēju izcelsmi, valodu, vēsturi, kultūru, zemi.

Kultūra. Noteiktā kopienā tiek atbalstītas un koptas vērtības, tradīcijas, paražas, uzvedības normas, komunikācijas īpatnības, politiskie un ekonomiskie standarti.

Integrācija. Vērtību un uzvedības normu saplūšana, satiekoties vairākām dažādām kultūrām.

Ievads.

Apspriediet:

-Vai kāds no jūsu tuviniekiem ir emigrējis uz citu valsti? Kādi tam ir iemesli - studijas, darba iespējas utt.

-Kas, jūsuprāt, veicina emigrāciju? Kā emigrācija izpaužas personīgā, ģimenes līmenī? Kā ir ar valsts, sabiedrības līmeni?

-Kas nosaka cilvēku izvēli uz kuru konkrētu valsti doties dzīvot?

-Vai tu pats apsver emigrācijas iespēju? Kādos apstākļos tu izlemtu to darīt?

-Vai migrācija ir tikai šī laikmeta parādība? Ko rāda vēsturiskie piemēri - vai latviešiem ir raksturīgi emigrēt un uzņemt imigrantus savā valstī?

Uzdevumi

1

Apspriediet ar skolēniem migrācijas iemeslus, kāpēc cilvēki migrē, pārceļas uz citām valstīm. Nosauciet pēc iespējas vairāk dažādu iemesli.

Ekonomiskās migrācijas iemesli:

piemēram, nabadzība, lielāks pienācīga darba piedāvājums, augstākas algas, zemāki nodokļi, uzņēmējdarbībai labvēlīgāki apstākļi utt.

Kultūras migrācijas iemesli:

piemēram, reliģiskas vajāšanas, labākas izglītības iespējas, pieņemamāka kultūra, jaunas pieredzes meklēšana, neveiksmes personīgajā dzīvē vai biznesā, aizbraukušo radnieku loks utt.

Politiskās migrācijas iemesli:

piemēram, politiskā vajāšana, politiskā nestabilitāte, kari, bruņoti konflikti, lielākas sociālās garantijas un labāki pakalpojumi (veselība, izglītība) utt.

Citi migrācijas iemesli:

piemēram, dabas katastrofas, ekoloģiskas katastrofas, labvēlīgāks klimats, ģimenes stāvoklis, attīstītāka infrastruktūra utt.

2

Apspriediet pēdējo gadu politiskos notikumus vai parādības, kas saistītas ar zemāk redzamajiem attēliem. Kādas ir to galvenās idejas? Vai jūs tam piekrītat? Kāpēc?

1.

2.

3.

4.

5.

1 - amerikāņu neapmierinātība, ka meksikāņu imigranti atņem viņiem darbu. Attēlā ir slinks un naidīgs amerikānis, kurš, iespējams, nemaz neuzņemtos darīt darbu, ko šobrīd veic jaunpieņacēji.

2 - Daži amerikāņi vēlas, lai valsts robežas tiktu slēgtas. Aizstāv imigrantus, bet ir pret tiem, kas valstī nonāk nelegāli.

3 - Brexit referendums par Lielbritānijas atdalīšanos no Eiropas Savienības. Tika izteikta vēlme atgriezt Lielbritāniju britiem.

4 - meksikāņi protestē pret Amerikas vēlmi slēgt robežas un atgriezt meksikāņus savā valstī. Tiek apgalvots, ka meksikāņi nav nelegālie imigranti, jo viņu dzimtene ir Amerika.

5 - Latvijas ekonomiskā emigrācija, kas īpaši pastiprinājās pēc 2008. gada finanšu krīzes, kad daudzi devās uz Rietumeiropu labāka darba un dzīves meklējumos.

3

Attaisnojiet vai kliegējiet mītu.

Daļēji taisnība. Daudzi Lielbritānijas atdalīšanās no Eiropas Savienības atbalstītāji atbalsta ideju, ka imigranti ir atņēmuši britiem darbavietas, tāpēc viņus vajadzētu izraidīt no Lielbritānijas un radīt darba vietas vietējiem iedzīvotājiem. Pēc viņu domām, citas Eiropas Savienības valstis nav spējušas tikt galā ar bezdarba problēmu, un brīvas pārvietošanās tiesību dēļ Lielbritāniju pārpludinājuši tie, kuri nespēj atrast darbu savās valstīs. Īpaši pēc 2008. gada finanšu krīzes. Imigrantu pieplūdums ir veicinājis vietējo darbinieku algu samazināšanos un valsts izdevumu palielināšanos.

Tomēr "Brexit" ir virzījuši arī citi iemesli, piemēram, tiekšanās pēc neatkarības (suverenitātes), priekšstats, ka Lielbritānijas ekonomika ir spēcīgāka nekā daudzās ES valstīs, pieaugoša nacionālisma ideja, pārmērīga uzraudzība un ierobežotība no ES puses, populistiski solījumi ietaupīt budžeta naudu, slikta Lielbritānijas veselības aprūpes sistēma un citas sabiedrības vajadzības.

Mīts. Pārstāvji no citām valstīm strādā darbu, kuru vietējie iedzīvotāji nevēlas vai nespēj. Viņi ienes savas vērtības, uzvedības normas, paražas, mākslu, valodu, pasaules uztveri. Tas nenoniecina tās valsts kultūru, uz kuru viņi dodas, bet paplašina, bagātina to. Kultūra pastāvīgi mainās daudzu faktoru dēļ - tehnoloģiskā progresa, mainīgu uzvedības normu, jaunu ideju u.t.t. dēļ. Integrācija notiek, kad sastopas vairāku kultūru pārstāvji vai viņu grupas. Tas ir process, kurā dažādas kultūras pārņem viena otras iezīmes. Tas var notikt vienpusēji - kad minoritāte pārņem vairākuma vērtības. Piemēram, kad imigranti vēlas iedzīvoties jaunajā valstī, viņi integrējas. Šī parādība var būt arī abpusēja - kad kultūras iekļauj daļu citas kultūras iezīmju, pielāgo tās. Kultūra nemēdz mainīties ātri, parasti cilvēki pārņem jaunas kultūras atribūtus, lai pielāgotos, bet tajā pašā laikā popularizē paši savu kultūru. Džinsi, hiphops, suši, iPhone - ir mainījuši mūsu kultūru.

Mīts. Tehnoloģijas un imigranti patiešām palielina konkurenci darba tirgū, taču tas nenozīmē, ka nepaliek darbs citiem. Tehnoloģijas izkonkurē mazāk kvalificētus darbiniekus, kas veic mehāniskas funkcijas. Imigranti var specializēties dažādās jomās, taču viņi var pārņemt vietējo iedzīvotāju darbu tikai tad, ja būs labāki, prasmīgāki, pieredzējušāki vai vēlas strādāt par

mazāku atalgojumu. Imigranti parasti pārņem darbus, kurus vietējie iedzīvotāji nevēlas vai nespēj pienācīgi veikt.

Latvijā pēdējos gados vairāk kā 60 procenti darba devēji aptaujās norādījuši, ka ir saskārušies ar mazkvalificētu darbinieku trūkumu, savukārt vairāk kā 70 norādījuši, ka nevar atrast augsti kvalificētus darbiniekus ar atbilstošām prasmēm. Dažus procesus uzņēmumi var automatizēt, taču daudziem no tiem joprojām būs vajadzīgi radoši, zinātkāri un mūžizglītoti darbinieki, kas var izstrādāt uzdevumus priekš tehnoloģijām.

4

Kā tu izturēsies dotajās situācijās, kāpēc? Kāda izturēšanās būtu godīga, kāpēc? Iedomājieties, ka klase ir vērtēšanas skala, kas sadalīta trīs daļās, un tev jānostājas tajā klases daļā, kas atspoguļo tavu uzvedību katrā situācijā.

1. Jūsu klasei pievienojusies jauna meitene vārdā Laksmi. Viņa kopā ar vecākiem ir tikko pārcēlusies no Indijas uz Latviju. Pirmajā dienā jaunajā skolā viņa jūtas neērti. Kā tu izturēsies?

>> Vispirms tu iepazīsies, parādīsi skolu, iepazīstināsi ar draugiem un skolotājiem.

>> Skatīsies, kā citi uzvedas un sekosi viņu piemēram.

>> Nepievērsīsi uzmanību.

2. Laksmi ir atbrīvota no matemātikas pārbaudes darba, jo tajā laikā notiek viens no galvenajiem tradicionālajiem Indijas svētkiem - Divali. Kā tu izturēsies?

>> Es jautāšu Laksmi, vai pēc pārbaudes darba tev būtu iespēja pievienoties Divali svētkiem.

>> Tu lūgtu skolotājam pārceļt pārbaudes darbu visai klasei.

>> Tu norādīsi skolotājam, ka godīgāk būtu, ja Laksmi tiktu ielikts negatīvs vērtējums, jo nav pamatota iemesla nerakstīt pārbaudes darbu.

3. Vecāki skolēni sāk ņirgāties par Laksmi, jo viņa ir indiete. Kā tu izturēsies?

>> Aizsargāsi Laksmi no vecākajiem skolēniem.

>> Noskatīsies apvainojumos, bet neiejauksies.

>> Tu vēlēsi neatšķirties no pārējiem skolēniem un pievienosies iebiedēšanai.

4. Lai palīdzētu Laksmi integrēties jaunajā skolā, skolotājs ieceļ viņu par klases vecāko, lai gan visi domā, ka šim amatam vajadzēja pienākties tieši Tev. Kā Tu izturēsies?

>> Apsveiksi Laksmi un apsoliši palīdzēt ar jaunajiem pienākumiem.

>> Izliksies, ka pat nevēlēties kļūt par klases vecāko.

>> Ļoti dusmosies un sāksi kaldināt plānus, kā Laksmi traucēt īstenot pienākumus.

5. Tu vienmēr esi pārstāvējis skolu matemātikas olimpiādēs, bet Laksmi vienādojumus risina vēl labāk. Tāpēc šogad uz matemātikas olimpiādi tika nolemts tavā vietā nosūtīt viņu. Kā tu izturēsies?

>> Piedāvāsi Laksmi palīdzību, gatavojoties matemātikas olimpiādei.

>> Sāksi mācīties vēl cītīgāk, lai nākaļā gadā uz matemātikas olimpiādi atkal sūtitu tevi.

>> Tu darīsi visu iespējamo, lai Laksmi pati gribētu pamest skolu, un tu atkal atgūtu matemātikas olimpiādes uzvarētāja titulu.

6. Tu ar Laksmi apspriežat ģimenes un draudzības jautājumus. Pēc tavām domām - ir svarīgi atrast sev piemērotu pāri, tu plāno precēties ne agrāk kā trīsdesmit gadu vecumā. Laksmi ir ļoti pārsteigta. Viņasprāt, meitenei jābūt precētai astoņpadsmit gadu vecumā ar vecāku izvēlētu vīru. Kā tu reagētu?

>> Tu teiksi, ka jums abiem ir taisnība, jo kultūras, kurās jūs uzaugāt, ir atšķirīgas.

>> Iekarsīsi, lai pierādītu savu patiesību.

>> Tu domā, ka nevienam no jums nav taisnība. Šajā situācijā nav jēgas runāt par taisnīgumu.

Apspriediet:

Visas piedāvātās atbildes ir izvēles iespēja, ir svarīgi rosināt diskusiju un iesaistīšanos, mudināt loģiski un saprātīgi spriest. Jūs varat ar skolēniem arī apspriest problēmas un iespējas ar kādām sastopas dažādu tautību cilvēki, tiekoties vienā organizācijā/iestādē (darbs, skola utt.)? Vai un kā atšķiras mūsu uzvedība konkrētajās situācijās, ja tajās iesaistīts skolēns no citas Latvijas pilsētas? Vai jūs domājat, ka taisnīguma un morāles jēdzieni dažādās kultūrās ir atšķirīgi?

5

Iedomājies, ka esi skolas prezidents, un tava balss ir izšķiroša, izlemjot, cik daudz skolēnu no ārzemēm varēs apmeklēt jūsu skolu nākamajos piecos gados? Kas būtu jāizpēta/jāprecizē pirms lēmuma pieņemšanas?

Piemēram:

-Kāda ir mana skolas kopiena (skolēni, skolotāji, administrācija, vecāki)?

-Vai skola spēj uzņemt skolēnus no ārzemēm (vai ir brīvas vietas, vai skolotāji runā svešvalodās)?

-Kādus skolēnus mēs vēlamies uzņemt (vai izvēle notiks pēc kādiem kritērijiem)?

-Vai skolēni no ārvalstīm varētu uzlabot skolas prestižu, bagātināt skolas dzīvi vai tomēr vairāk sagādāt grūtības?

-Vai citas skolas pieņem skolēnus no ārzemēm, kāda ir viņu pieredze?

-Vai skolēniem no ārvalstīm būtu jāpiedalās konkursā par to, kurš tiks uzņemts skolā? Kā tas tiks izlemts?

-Vai no tā varētu gūt labumu sabiedrība, pilsēta, valsts?

(...)

Pašnovērtējums.

Pēc šīs stundas skolēniem vajadzētu:

>> Nosaukt trīs, viņuprāt, svarīgākos emigrācijas iemeslus

Piemēram,

lielākas algas,

bēgšana no kara,

labākas izglītības iespējas.

>> Zināt un spēt aprakstīt vismaz vienu konkrētu piemēru saistībā ar mūsdienu migrācijas politiku

Piemēram, Donalda Trampa mērķis ir izveidot robežu, kas atdala ASV no Meksikas, lai novērstu nelegālo imigrantu iekļūšanu ASV. Šis plāns ir ievērojami pasliktinājis ASV un Meksikas politiskās attiecības, izraisot cilvēku protestus abās valstīs.

>> Kļiedēt mītu, ka imigranti atņem darbu vietējiem iedzīvotājiem

Imigranti palielina konkurenci darba tirgū, taču tas nenozīmē, ka nepaliek darba vietas citiem. Imigranti var specializēties dažādās jomās, taču viņi varētu ieņemt kāda amatu tikai tad, ja viņi būtu labāki, prasmīgāki, pieredzējušāki vai gatavi strādāt par mazāku atalgojumu.

Skolēnu ziņā ir izlemt, vai viņi var atbildēt uz šiem jautājumiem. Ja nē, jāuzrunā skolotājs, lai saņemtu palīdzību tēmas izpratnē.